

РЕШЕНИЕ

№ 213

гр. София , 10.03.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 1-ВИ ГРАЖДАНСКИ в публично заседание на осемнадесети февруари, през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател:	Елизабет Петрова
Членове:	Катерина Рачева Мария Райкинска

като разгледа докладваното от Елизабет Петрова Въззивно гражданско дело № 20201000503511 по описа за 2020 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

С решение от 13.01.2020г , допълнено с решение от 29.06.2020г, постановени по гр.д. № 13412/2018г СГС, ГО, I-13 състав е осъдил Д. Б. А. да заплати на “Ес Си Телеком” ЕАД на осн. чл.92 от ЗЗД договорна неустойка в размер от 250 000евро, частично претендирана от 448 000евро, дължима се по силата на договор за прехвърляне на акции от 11.01.2017г – чл.8,ал.3, ведно със законната лихва върху тази сума от 11.10.2018г и на осн. чл.86 от ЗЗД сумата от 8472евро, мораторна лихва върху главницата. С решението съдът е възложил разноските по делото съобразно изхода от спора и доказаните разноски от страните.

Решението на СГС по делото се обжалва с въззивна жалба от ответника Д.А., представляван от адв. Г. , изцяло, с оплакване за недопустимост и неправилност. Въззивникът поддържа, че СГС е следвало да спре производството по делото поради висящност на друг спор, с предмет същия договор, поради идентичност на делата. Поддържа, че решението по другото дело като по-рано заведено би сформирало сила на пресъдено нещо, обвързваща съда по настоящото дело. Поддържа, че съдът е излязъл извън заявените факти от страните като спорни, което се явява нарушение на диспозитивното начало. Поддържа по същество, че решението на СГС не е мотивирано, че съдът не се е произнесъл по възражения на ответната

страна- в частност възражението за нищожност на неустоечната клауза. Поддържа, че мотивите на съда във връзка с действителността на неустоечната клауза и наличието на елементите от състава на чл.92 от ЗЗД противоречат на материалния закон и на практиката на съдилищата по сходни казуси. Моли въззивния съд да обезсили решението на СГС, евентуално да го отмени и да постанови ново решение, с което да отхвърли изцяло предявените иски. Претендира разноските, направени пред двете съдебни инстанции.

Въззиваемият Ес Си Телеком ЕАД оспорва жалбата в писмен отговор. Поддържа, че решението е съобразено с искането до съда, че няма връзка между настоящото дело и посоченото от въззивника друго дело по спор, касаещ същия договор. Поддържа, че възражение за нищожност на неустоечна клауза в отговора на ИМ не е направено. Поддържа, че въззивните оплаквания на въззивника са неоснователни, а решението на СГС- правилно. Моли решението на СГС да бъде оставено в сила .

В о.с.з. страните се представляват.

Въззивникът Д.А. се представлява от адв. Г., която поддържа въззивната жалба на ответника. Поддържа и молба от 10.02.2021г, с която въззивникът заявява възражение за нищожност на процесния договор, като поддържа, че неустоечната клауза е нищожна поради противоречие с добрите нрави и противоречи и заобикаля закона. Поддържа още, че договорът е нищожен поради привидност, а неустоечната клауза е сключена при липса на съгласие. Моли решението на СГС да бъде отменено. Претендира разноски по делото съобразно списък по чл.80 от ГПК, който представя.

Въззиваемата страна се представлява от адв. Г., която оспорва жалбата по съображения изложени в отговора на ВЖ. Поддържа, че част от възраженията за нищожност, развити от въззивника в молба от 10.02.2021г са нови и преклудирани. По същество поддържа, че неустоечната клауза е валидна, че обезщетява вредите на ищеца в техния пълен размер. Поддържа, че въззивникът може да претендира обезщетение при изпълнение на неустоечното задължение от неговия съдлъжник. Оспорва твърдението, че неустоечната клауза е нищожна поради заобикаляне на закона. Поддържа, че ако неустойката бъде заплатена прехвърлянето на акциите от ищеца на ответника би се дължало безвъзмездно. Счита, че възражението за нищожност на неустойката поради привидност е недоказано. Моли въззивния съд да потвърди решението на СГС. Претендира разноски по делото , за които представя списък по чл.80 от ГПК. Прави възражение за прекомерност на претендираното от въззивника адвокатско възнаграждение.

Софийският апелативен съд, като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид наведените във въззивната жалба пороци на атакувания съдебен акт, намира за установено следното:

Съгласно разпоредбата на чл.269 от ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите

въпроси е ограничен от посоченото в жалбата. Съгласно разпоредбата на чл.269, изр.2 от ГПК по отношение на правилността на първоинстанционното решение въззивният съд е обвързан от посоченото от страната във въззивната жалба, като служебно има правомощие да провери спазването на императивните материалноправни разпоредби, приложими към процесното правоотношение. В този смисъл са дадените указания по тълкуването на закона от ВКС с ТР №1/2013г по т.д. №1/2013г на ОСГТК-т.1.

Настоящият съдебен състав приема, че обжалваното решение е валидно и допустимо. Решението е неправилно по съображения, които могат да бъдат извлечени от съдържанието на въззивната жалба на ищеца.

Въззивникът поддържа във въззивната си жалба, че първоинстанционното решение е недопустимо поради това, че съдът не е спрял производството по делото поради наличие на друго висящо дело, решението по което има значение за настоящото дело и поради произнасяне в нарушение на диспозитивното начало.

Тези оплаквания на ответника-въззивник са неоснователни.

По делото не се установяват предпоставки, съгласно чл.229 от ГПК, които да са давали основание на първоинстанционния съд да спре производството по делото. Наличието на спор между други страни във връзка с изпълнението на същия договор, част от съдържанието на който е процесната неустойка клауза, не е основание за спиране на производството по делото. За настоящото дело няма значение, още повече преюдициално, как би се разрешил спора по висящо дело между други страни. Преюдициалността изисква да се установи, че решението по едно висящо дело има значение за правилното разрешаване на настоящия спор. Решението по т.д. 617/2018г по описа на Пловдивски окръжен съд няма такова значение за правилното решаване на настоящия спор. Установяването на факта дали един солидарен длъжник дължи неустойка не обвързва с идентични изводи установяването на факта дали друг солидарен длъжник дължи същата неустойка.

Неоснователно е и оплакването за произнасяне на съда в нарушение на диспозитивното начало. Видно от формирания диспозитив на решението на СГС съдът се е произнесъл по искането на ищеца да бъде осъден ответника да заплати неустойка в претендиран размер. На така изложения диспозитив отговарят и мотиви на съда изложени в смисъл, че неустойката клауза е валидна и обвързваща страните.

Решението на съда е допустимо, не е постановено при наличие на процесуални пречки по съществуването и надлежното упражняване на право на иск и следователно липсва основание за неговото обезсилване.

По същество -

Фактическата обстановка е правилно установена в обжалваното решение.

Безспорно е по делото , че на 11.01.2017г е подписан договор за прехвърляне на акции между Seguine Holding LLC, регистрирано съгласно законите на щата Делауеър, САЩ , като продавач и Ес Си Телеком като купувач и трети лица, между които Д. Б. А. като солидарен длъжник с предмет- продажбата на акциите на Seguine Holding LLC в Глобал комуникационен АД на Ес Си Телеком ЕАД за сумата от 160 000 евро. В чл.7 от договора страните са уговорили право на купувача, след изтичане на четири месеца от сделката да поиска от продавача или от Д.А. да изкупят обратно продаваните акции срещу цена от 448 000 евро. Договорено е, че в случай, че купувачът упражни правото си да поиска обратно изкупуване продавачът или солидарния длъжник се задължават да сключат с купувача договор за прехвърляне на акциите в съответна форма. Договорено е, че купувачът може да упражни правото си да поиска изкупуване до 15.01.2022г. Съгласно чл.8.3. от договора при неизпълнение на задължението на продавача Seguine Holding LLC и/или на солидарния длъжник А. да изкупят обратно продаваните акции същите дължат Ес Си Телеком неустойка в размер на 448 000 евро, като след получаване на неустойката купувачът се задължава да прехвърли обратно на продавача или на солидарния длъжник продаваните акции със съответното джиро, като страните се разбират, че продавачът и солидарния длъжник не дължат заплащане на други суми. В чл.10 от договора е постигнато съгласие за солидарна отговорност на продавача и солидарен длъжник Д.А. по отношение на задължението за заплащане на договорената неустойка. Договорът е подписан от всички страни, подписите не са оспорени.

Безспорно е по делото , че продавачът е прехвърлил на купувача договорените акции , както и че договорената цена по сделката е заплатена.

На 24.01.2018 год. ищецът е поканил Seguine Holding LLC да изкупи обратно прехвърлените акции. Поканата е нотариална, адресирана до дружеството чрез адвокат Н. Н. на адрес в гр.*** и получена от последния на 30.01.2018 год.

Няма спор, че дружеството продавач не изкупува обратно акциите от Ес Си Телеком ЕАД.

Видно от представеното решение по т.д. № 617/2018г по описа на Пловдивски окръжен съд Ес Си Телеком ЕАД е предявило иск против друг солидарен длъжник по договора от 11.01.2017г за заплащане на договорената неустойка по чл. 10 от договора от 11.01.2017г, който иск е отхвърлен на осн. чл.187е, ал.3, изр.1 от ТЗ.

При така установеното фактическо състояние по спора между страните съдът прави следните правни изводи:

Ищецът претендира изпълнение на договорно задължение - заплащане на договорена неустойка между страните , съгласно чл. 8.3и чл.10 от договора и на осн.чл.92 от ЗЗД, като претендира частично изпълнение на поетото по договора задължение.

В отговора на ИМ ответникът Д.А. оспорва задължението си като сочи, че претендираната

неустойка всъщност представлява заплащане на цената по договора за обратно изкупуване на акции. Поддържа, че договорът между страните е нищожен поради противоречие с добрите нрави и несправедливост на договорената цена на обратно изкупуване на акции. Счита, че задействането на клаузата за заплащане на неустойка нарушава принципа на справедливост на договорните отношения, поради нееквивалентност на престации на страните. Поддържа още, че не са налице основанията за ангажиране на отговорността на солидарния длъжник за заплащане на договорената неустойка.

Претенцията за заплащане на договорна неустойка изисква установяване на съглашение в договор между страните, което да определя обезщетение за настъпили вреди на едната страна от неизпълнение на договорно задължение на другата страна в предварително определен или определяем размер. Неустойката има обезпечителна функция, тъй като обезпечава изпълнението на договора. Има обезщетителна функция, тъй като предварително установява размера на обезщетението за вредите от неизпълнението, за които неустойката е уговорена. Може да има и санкционни последици.

В случая, според настоящия съдебен състав в договора от 11.01.2017г няма договорена неустоечна клауза.

Процесният договор има смесен характер, като в частта, с която е договорено правото на купувача да поиска обратно изкупуване на акциите, които е закупил след заплащане на цената и простото изтичане на договорен срок и съответното задължение на продавача и солидарните му длъжници да сключат договор за обратно изкупуване при уговорени условия- при цена на обратното изкупуване от 448 000евро-представлява по съществото си предварителен договор за сключването на окончателен такъв с предмет- обратното изкупуване на акции. Действително в договора е предвидено, че ако продавачът или неговите солидарни длъжници не изпълнят задължението си да изкупят обратно продаваните акции на договорената цена те дължат заплащането на неустойка. Това обаче, което е наречено неустойка не отговаря на горепосочените функции на неустойката. Договореното от страните представлява начин да се постигне целта на окончателния договор- получаване на 448 000евро от купувача срещу прехвърляне на продаваните акции от него обратно на продавача. Простото наименование на поето договорно задължение като „неустойка” не прави клаузата неустоечна. Нейният характер на неустойка- форма на договорна отговорност, поради неизпълнение на първично договорно задължение- се извежда от договореното от страните. В случая няма договорена имуществена отговорност на длъжника за това, че не изпълнява своето задължение при настъпили договорени условия да сключи окончателен договор за обратно изкупуване на продавани акции. Предвидено е и в чл. 7 и в чл.8.3 от договора задължението на продавача и неговите солидарни съдлъжници да изкупят за 448 000евро продаваните акции и съответното задължение на купувача да им прехвърли акциите в надлежна форма. Не е предвидена форма на договорна отговорност от неизпълнение на задължението за сключване на окончателен договор. Не е неустоечна клауза тази, чрез реализирането на която се постига целта на неизпълненото договорно

задължение. Такава клауза е договорка за различен начин за постигане на изпълнение на поетото и до този момент неизпълнено първично договорно задължение, включително и като дава възможност на кредитора- купувач съгласно договора- да търси съдебна защита чрез осъдителен иск . Липсва договорка, уреждаща средство за обезщетяване на вредите от това първично договорно неизпълнение като неизпълнение на задължението за сключване на окончателен договор.

Поради изложените аргументи съдебния състав приема, че страните не са договорили в договора от 11.01.2017г клауза за обезщетяване на вредите от неключването на окончателен договор за обратно изкупуване на продаваните акции, което прави предявеният иск за реализиране на такава договорна отговорност – неоснователен.

Дори и да се приеме, че клаузата на чл.8.3 от договора съдържа неустойчно съглашение, то поради гореизложените причини и поради това, че договорената от страните неустойка излиза извън функциите, характерни за неустойката, тази клауза следва да се приеме за нищожна. В този смисъл има направено възражение от ответника в отговора на ИМ, който заявява, че договорената неустойка по същността си е цената на продаваните акции. Така наведените твърдения съдът счита, че правно може да квалифицира като твърдение за нищожност на неустойката поради накърняване на добрите нрави. Съгласно ТР№1/2009г на ОСТК на ВКС, т.3, преценката за нищожност на неустойката поради накърняване на добрите нрави следва да се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора. Неустойката следва да се приеме за нищожна, ако единствената цел, за която е уговорена, излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции.

В случая, видно от гореизложените съображения съдът приема, че неустойчната клауза обективизирана в чл.8.3 от договора от 11.01.2017 не отговаря на характеристиките на неустойка. Същата няма обезщетителна функция, тъй като вредите от неизпълнението на едно договорно задължение не са съизмерими с неизпълненото задължение. При неизпълнение на задължение да се сключи договор следва да се обезщетява негативния интерес на кредитора, който не е съизмерим с неполучаната престаия при евентуалното сключване на договора. Ако се приеме, че клаузата е неустойчна, то напълно в противоречие с функциите на неустойката за вреди от неключване на договор е поетото задължение на купувача по договора от 11.01.2017г да прехвърли обратно продаваните акции след получаване на плащането на т.нар. неустойка. Или е налице неизпълнение на задължението за сключване на окончателен договор от страна на продавача и неговите съдлъжници и след като няма сключен договор купувачът също не дължи насрещно изпълнение на своето задължение по този неключен договор или ако купувачът дължи насрещно изпълнение, то тогава плащането на 448 000евро не е неустойка за вреди от неключването на договора. Неоснователно е твърдението на въззиваемата страна- купувач по договора от 11.01.2017г , че при изпълнение на неустойчното задължение тя ще прехвърли акциите безвъзмездно. След като задължението за прехвърляне на акции е поето от тази страна след плащане на договорената цена, било то като изпълнение на договорно задължение или като неустойчно

такова, няма как да се твърди, че това прехвърляне е безвъзмездно. То е възмездно, след получаване на договорената цена от 448 000евро.

Ето защо по гореизложените съображения съдебният състав приема, че клаузата на чл.8.3 от договора от 11.01.2017г дори и да е неустоечна е нищожна, поради това, че са ѝ възложени функции, нехарактерни за неустойката. Същата предвижда заплащане на сума, в размер на задължение по неключен договор и срещу поето насрещно задължение за изпълнение на поето задължение по същия неключен договор. По изложените съображения клаузата е нищожна, не поражда действие, не обвързва страните и това прави исковата претенция неоснователна.

Предвид изложените мотиви съдът приема, че ответникът не дължи заплащане на договорената неустойка поради несъществуване на договорена неустоечна клауза, евентуално поради нищожност на същата, което прави предявения иск по чл.92 от ЗЗД изцяло неоснователен.

Изводите на двете съдебни инстанции не съвпадат. Първоинстанционното решение следва да бъде отменено изцяло, като предявения иск следва да бъде изцяло отхвърлен.

По отношение на разноските

При този изход от спора право на разноски има само ответника пред първата инстанция, въззивник пред настоящата. Същият претендира разноски и доказва такива в размер на 20 000лв- заплатени за адвокатско възнаграждение за защита пред САС и 10110.40лв- заплатена държавна такса за въззивно обжалване. Въззиваемата страна прави възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение, заплатено от въззивника. При обжалваем интерес от 506 055лв минималният размер на адвокатското възнаграждение съгласно разпоредбата на чл.7,ал.2 от НМРАВ възлиза на сумата от 11 651.15лв. Съдът като взе предвид, че по делото пред въззивната инстанция е проведено едно съдебно заседание, не са събрани и обсъждани нови доказателства, като съобрази и фактическата и правна сложност на спора, обстоятелството, че няма част установена с влязъл в сила съдебен акт намира, че справедливият размер на възнаграждението, дължимо се за защита пред настоящата инстанция възлиза на 12 000лв. Възражението за прекомерност на претендираното от въззивника като заплатено адвокатско възнаграждение е основателно. Възнаграждението следва да бъде намалено до сумата от 12 000лв. Въззивникът не доказва реално направени разноски пред първата съдебна инстанция. Сумата за разноски, която се установява като направена от ответника по делото и която следва да се възложи върху ищеца възлиза на 22 110.40лв.

Мотивиран така състав на Софийски апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение от 13.01.2020г , допълнено с решение от 29.06.2020г, постановени по гр.д. № 13412/2018г по описа на Софийския градски съд, I ГО, 13 състав, изцяло И ВМЕСТО ТОВА ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ предявените иски от Ес Си Телеком ЕАД с ЕИК 204368025 против Д. Б. А. с ЕГН ***** за заплащане на сумата от 250 000евро, частично претендирана от 448 000евро на осн. чл.92 от ЗЗД - договорена неустойка в чл.8,ал.3 съгласно договор за прехвърляне на акции от 11.01.2017г , както и сумата от 8472евро, частично претендирана от 15 000евро - мораторна лихва върху главницата, дължима се за периода от 12.06.2018г до 11.10.2018г , на осн. чл.86 от ЗЗД , като неоснователни.

ОСЪЖДА Ес Си Телеком ЕАД с ЕИК 204368025 да заплати на Д. Б. А. с ЕГН ***** сумата от 22110.40лв- разноси по делото , направени пред настоящата инстанция, на осн. чл.78,ал.1 от ГПК.

Решението подлежи на касационно обжалване с касационна жалба пред ВКС в 1-месечен срок от връчването му на страните, при условията на чл.280,ал.1 и ал.2 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____